

KONSTYTUCJA APOSTOLSKA

OGŁASZAJĄCA MSZAŁ RZYMSKI ODNOWIONY
NA PODSTAWIE UCHWAŁY POWSZECHNEGO SOBORU WATYKAŃSKIEGO II

PAWEŁ BISKUP SŁUGA SŁUG BOŻYCH NA WIECZNĄ RZECZY PAMIĄTKĘ

Mszał rzymski, ogłoszony przez naszego poprzednika św. Piusa V na podstawie uchwały Soboru Trydenckiego w roku 1570¹, według zgodnej opinii należy do licznych i bardzo użytecznych owoców, które ten Święty Sobór przyniósł całemu Kościołowi Chrystusa. Przez cztery wieki ten mszał stanowił normę, według której kapłani obrządku łacińskiego składali eucharystyczną Ofiarę, a głosiciele Ewangelii zanieśli go do prawie wszystkich krajów. Niezliczeni ludzie święci obficie karmili swoją pobożność, czerpiąc z niego czytania z Pisma Świętego i modlitwy, których główną część uporządkował święty Grzegorz Wielki.

Odkąd wśród ludu chrześcijańskiego rozwinął się ruch liturgiczny, który według zdania naszego poprzednika, śp. Piusa XII, jest wyrazem woli Bożej wobec ludzi naszych czasów i zbawiennym przejściem Ducha Świętego przez Kościół², jasno się okazało, że formuły zawarte w Mszału rzymskim należy krytycznie przejrzeć i ubogacić. Dzieło to rozpoczął ten sam nasz poprzednik, dokonując odnowy Wigilii Paschalnej i Wielkiego Tygodnia³. W ten sposób zrobił pierwszy krok, aby dostosować Mszał rzymski do mentalności współczesnej.

Ostatnio Powszechny Sobór Watykański II, ogłaszając konstytucję *Sacrosanctum concilium*, dał podstawy do ogólnej odnowy Mszału rzymskiego. Sobór postanowił: „Teksty i obrzędy należy tak uporządkować, aby jaśniej wyrażały święte tajemnice, których są znakiem”⁴. „Porządek Mszy należy tak przerobić, aby wyraźniej uwidocznili właściwe znaczenie i wzajemny związek poszczególnych części, a wiernym bardziej ułatwić pobożny i czynny udział”⁵. „Aby obficie zastawić dla wiernych stół słowa Bożego, należy szerzej otworzyć skarbiec biblijny”⁶. „Należy ułożyć nowy obrzęd koncelebry i umieścić go w Pontyfikale oraz w Mszału rzymskim”⁷.

Nie można jednak sądzić, że tego rodzaju odnowa Mszału rzymskiego została przeprowadzona nagle. Niewątpliwie drogę do niej przygotowały postępy wiedzy liturgicznej w ostatnich czterech wiekach. Jak wynika z konstytucji apostolskiej *Quo primum* wydanej przez naszego poprzednika, św. Piusa V, po Soborze Trydenckim do zreformo-

¹ Konst. apost. *Quo primum*, 14 lipca 1570 r.

² Por. Pius XII, *Przemówienie do uczestników Pierwszego Międzynarodowego Kongresu Liturgii Pastoralnej*, 22 września 1956 r., AAS 48 (1956) 712.

³ Por. Św. Kongr. Obrzędów, Dekret *Dominicae Resurrectionis*, 9 lutego 1951 r., AAS 43 (1951) 128 nn.;

dekret ogólny *Maxima redemptionis nostrae mysteria*, 16 list. 1955 r., AAS 47 (1955) 838 nn.

⁴ KL nr 21.

⁵ Por. KL nr 50.

⁶ Por. KL nr 51.

⁷ Por. KL I nr 58.

wania Mszału rzymskiego nie mało pomogły „studia nad starymi kodeksami, które wydobyto z Biblioteki Watykańskiej i zebrano z różnych stron”. Od tego czasu zostały odkryte i wydane najstarsze źródła liturgii oraz głębiej przestudiowano formuły liturgiczne Kościoła Wschodniego. Wielu pragnęło, aby te bogactwa doktryny i pobożności nie spoczywały dłużej w cieniu bibliotek, lecz wydobyte na światło, oświecały i karmiły dusze chrześcijan.

Pragniemy teraz podać w głównych zarysach nowy układ Mszału rzymskiego. Zwracamy uwagę, że w *Ogólnym wprowadzeniu*, które stanowi wstęp do księgi, podano nowe normy sprawowania Ofiary eucharystycznej; normy te dotyczą spełniania obrzędów i funkcji właściwych każdemu z asystujących i uczestniczących oraz sprzętów i miejsc potrzebnych do sprawowania służby Bożej.

Główną nowością są zmiany w Modlitwie eucharystycznej. W obrządku rzymskim z biegiem wieków powstały różne formularze pierwszej części Modlitwy eucharystycznej, to jest prefacji; druga część, nazywana Kanonem, przybrała w IV i V wieku nie zmienioną formę. W przeciwieństwie do tego liturgie wschodnie dopuściły pewną zmienność nawet w anaforach. Modlitwa eucharystyczna została wzbogacona szeregiem prefacji zaczerpniętych ze starej tradycji rzymskiej albo teraz ułożonych, aby jaśniej ukazać różne strony misterium zbawienia i podać liczniejsze motywy dziękczynienia. Ponadto postanowiliśmy dodać do istniejącego Kanonu trzy nowe Modlitwy eucharystyczne. Mając na uwadze racje pastoralne i pragnąc usprawnić koncelebrę, poleciliśmy, aby słowa Pańskie w każdej formule Kanonu były jednakowe. Postanawiamy zatem, że w każdej Modlitwie eucharystycznej te słowa będą brzmiały następująco: Nad chlebem – „Bierzcie i jedzcie z tego wszyscy, to jest bowiem Ciało moje, które za was będzie wydane”. Nad kielichem – „Bierzcie i pijcie z niego wszyscy, to jest bowiem kielich Krwi mojej, nowego i wiecznego przymierza, która za was i za wielu będzie wylana na odpuszczenie grzechów. To czyńcie na moją pamiątkę”. Słowa *tajemnica wiary*, wyłączone z kontekstu słów Chrystusa Pana i wypowiedziane przez kapłana, stanowią wstęp do aklamacji wiernych.

Obrzędy Mszy zostały uproszczone z zachowaniem ich istoty⁸. Opuszczono mianowicie to, „co z biegiem czasu zostało podwojone lub mniej szczęśliwie dodane”⁹, zwłaszcza w obrzędach ofiarowania chleba i wina oraz łamania Chleba i Komunii świętej.

Natomiast „pewne elementy zatracone w ciągu wieków przywrócono zgodnie z pierwotną tradycją Ojców Kościoła”¹⁰. Tutaj należy homilia¹¹, modlitwa powszechna, czyli modlitwa wiernych¹², i obrzęd pokuty, czyli pojednania z Bogiem i z braćmi, odbywający się na początku Mszy św., któremu przywrócono właściwe znaczenie.

Zgodnie z poleceniem Soboru Watykańskiego II, aby „w ustalonym przeciągu lat odczytać wiernym ważniejsze części Pisma św.”¹³, całość perykop przeznaczonych do odczytania w niedziele podzielono na cykl trzyletni. Ponadto w uroczystości przewidziano przed czytaniem Epistoły i Ewangelii inną perykopę wyjętą ze Starego Testamentu, a w Okresie Wielkanocnym z Dziejów Apostolskich. W ten sposób ciągły proces misterium zbawienia został jasno przedstawiony słowami objawienia Bożego. Ten obfity wybór czytań biblijnych, dzięki któremu w dni świąteczne przedstawia się wiernym ważniejsze części Pisma św., jest uzupełniony przez inne części Ksiąg świętych, czytane w dni powszednie.

⁸ Por. KL nr 50.

¹¹ Por. KL nr 52.

⁹ Por. KL nr 50.

¹² Por. KL nr 53.

¹⁰ Por. KL nr 50.

¹³ Por. KL nr 51.

To wszystko ułożono w taki sposób, aby budzić w wiernych „głód słowa Bożego”¹⁴, dzięki któremu lud Nowego Przymierza pod przewodem Ducha Świętego zmierzałby do doskonałej jedności Kościoła. Żywimy mocną nadzieję, że kapłani i wierni z pomocą nowych tekstów lepiej przygotowują się do Stołu Pańskiego i że głębiej rozważając Pismo św., będą się coraz obficie karmić słowem Bożym. Wskutek tego, zgodnie z poleceniem Soboru Watykańskiego II, Pismo św. stanie się nie wysychającym źródłem życia duchowego, główną podstawą chrześcijańskiej katechezy i ośrodkiem nauczania teologii.

Przy odnowie Mszału rzymskiego zostały zmienione nie tylko te trzy części, które dotychczas omówiliśmy, to jest Modlitwa eucharystyczna, Obrzędy Mszy i Lekcjonarz mszalny, lecz także inne części zostały zrewidowane i uległy znacznym zmianom, a mianowicie Msze okresów liturgicznych, Msze własne o świętych, Msze wspólne o świętych, Msze obrzędowe i Msze wotywny. Specjalną uwagę zwrócono na modlitwy i nie tylko pomnożono ich liczbę, aby nowe modlitwy odpowiadały współczesnym potrzebom, lecz także przywrócono dawne na podstawie starożytnych kodeksów. Dzięki temu można było wyznaczyć specjalną modlitwę na każdy dzień głównych okresów liturgicznych, to jest Adwentu, Okresu Narodzenia Pańskiego, Wielkiego Postu i Okresu Wielkanocnego.

Chociaż tekst Graduału rzymskiego, przynajmniej gdy chodzi o śpiew, nie został zmieniony, aby ułatwić zrozumienie tekstów przywrócono psalm responsoryjny, który często wspominają św. Augustyn i św. Leon Wielki, oraz antyfony na wejście i na Komunię dostosowano do odmawiania w Mszach czytanych.

W końcu pragniemy streścić i wprowadzić w życie to, co dotychczas wyłożyliśmy o nowym Mszale rzymskim. Nasz poprzednik, św. Pius V, ogłaszając pierwsze wydanie Mszału rzymskiego, przedstawił go ludowi chrześcijańskiemu jako narzędzie jedności liturgicznej i jako świadectwo autentycznego kultu Kościoła. Podobnie i my, chociaż na polecenie Soboru Watykańskiego II wprowadziliśmy do Mszału „uprawnione różnice i adaptacje”¹⁵, mocno ufamy, że zostanie on przyjęty przez chrześcijan jako pomoc do okazywania i umacniania wzajemnej jedności. Przez jego używanie, mimo różnorodności języków, jedna i ta sama modlitwa, miłsza niż kadzidło, będzie się wznosiła do Ojca niebieskiego przez naszego Najwyższego Kapłana Jezusa Chrystusa w Duchu Świętym.

Postanowienia zawarte w tej naszej Konstytucji wchodzą w życie dnia 30 listopada tego roku, to jest w pierwszą niedzielę Adwentu.

Chcemy, aby nasze postanowienia i przepisy zachowały swoją moc teraz i w przyszłości bez względu na przeciwne postanowienia Konstytucji i zarządzeń apostolskich naszych poprzedników i bez względu na inne przepisy godne wspomnienia i unieważnienia.

Dan w Rzymie u świętego Piotra, w dniu Wieczery Pańskiej, 3 kwietnia 1969, w szóstym roku naszego pontyfikatu.

PAWEŁ VI PAPIEŻ

¹⁴ Por. Am 8,11.

¹⁵ Por. KL nr 38-40.